

“Hədəfim şahmat tacını Vətənimizə gətirməkdir”

Aydın Süleymanlı: “Aeroflot open” festivalında qələbə qazanan ilk azərbaycanlıyam”



Rəşad ZİYADOV

- Moskva keçirilən “Aeroflot open” festivalının güclü şahmatçılarının mübarizə apardıqları A turnirində istedadımızla bir daha sübut etdiniz ki, siz çox güclü şahmatçısınız. 14 yaşlı Aydın Süleymanlı bu uğuru ilə yenidən şahmat ictimaiyyətinin diqqətini cəlb etdi. Beynəlxalq Şahmat Federasiyasının (FIDE) rəsmi saytında Aydın Süleymanlı “Günün adamı” elan edildi. Aydın, karyeranızda növbəti qələbə münsibətilə sizi təbrik edirik. İstərdik ki, söhbətimizə elə Moskva turnirindən başlayaq.

- Bu yarış yaxşı və çox önəmli idi. Yarışda özüməndən böyüklər daha çox idi. Onlarla əvvəllər də müxtəlif yarışlarda qarşılaşmışdım. Amma bu, indiyədək çıxış etdiyim ən güclü yarışlardan biri idi. Rəqiblərimin hamısı güclü idi. Turnir çox güclü olduğu üçün zəif iştirakçı yox idi. Hamısı demək olar ki, eyni səviyyədə idi. III turda Hindistan təmsilçisi Rameşbabu Praqnanandha ilə duel çətin və olduqca maraqlı keçdi. Belə ki, Hindistan şahmatçısı reytingçə məndən üstün idi. Ona qarşı mən ağ fiqurlarla mübarizə apardım və sonda heç-heçəyə nail oldum. Bu, mənim üçün kifayət edirdi. V turda Ermənistan şahmatçısı Hayk Martirosyanla üz-üzə gəldim. Ağ fiqurlarla oynadığım bu görüşdə də heç-heçə qeydə alındı. Səkkizinci turda İrənin güclü şahmatçısı Pərham Maqsudlu üzərində qələbə qazanaraq 6 xalla turnir cədvəlində liderliyə yüksəldim. Sonuncu qarşılaşmam Rauf Məmmədovla oldu. Oyundan əvvəl ikimiz də çox həyəcanlı idik. Hansımız udsaydıq, yarışın qalibi olurduq. Heç-heçə təqdirində isə mən birinci olurdum. Raufun belə bir üstünlüyü var idi ki, o, ağ fiqurlarla çıxış edirdi. Başlayan kimi Məmmədov hücum etməyə, mən isə müdafiə olunmağa çalışdım. Yaxşı müdafiə olundum. O, vəziyyətin bərabər olduğunu görüb, heç-heçə təklif elədi. Mən də razılaşdım və turnir qalibi oldum. “Aeroflot open” festivalının əsas yarışını qazanan ən gənc şahmatçı olmaqla yanaşı, bu turnirdə qələbə qazanan ilk azərbaycanlıyam.

- Aydın, şahmata maraq səndə hardan yarandı?

- 5 yaşım olanda ilk dəfə bağçada şahmat oynamağa başladım. Evdəkilər bu idman növünə olan marağını görüb mənə şahmat aldılar. Sonradan valideynlərim də

Moskvada keçirilmiş “Aeroflot open 2020” turnirinin qalibi “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin 3 nömrəli Respublika İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Uşaq-Gənclər İdman-Şahmat Məktəbinin yetirməsi Aydın Süleymanlı ilə müsahibə

şahmatla məşğul olmağımıza şərait yaradaraq mənə “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin 3 nömrəli İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Respublika Uşaq-Gənclər İdman-Şahmat Məktəbinə qoydular. Şahmatın sirlərini həmin məktəbin şahmat müəllimi Xəliq Atababayevdən, daha sonra beynəlxalq qrossmeyster Fərid Abbasovdan

yaşıyrsınız. Ötən il 14 yaşlarında dünya çempionu oldunuz, daha sonra isə Azərbaycan yığma komandasının heyətində 16 yaşadək şahmatçılar arasında Dünya Şahmat Olimpiadasının qalibi. Maraqlıdır, Aydını və Azərbaycan şahmatını yaxın zamanlarda daha hansı qələbələr gözləyir. Qarşıdakı hədəflər nədən ibarətdir?

- Özümə inanırdım ki, çempion olacağam. Ümumiyyətlə, mən heç vaxt bir qələbə əldə etdikdən sonra onunla kifayətlənmirəm. Düşünürəm ki, bundan sonra yeni qələbələrimlə xalqımızı sevindirirəm. İdman maraqlıdır. Onun şahmat növü isə daha da maraqlıdır. Qarşıdakı hədəflərdən biri elit qrossmeyster olmaq, Azərbaycanın yığma komandasında iştirak etmək, şahmat tacını Vətənimizə gətirməkdir.

- Aydın, şahmata yeni başlayan dostlarına nə demək istərdiniz?

- Yaxşı şahmatçı olmaq üçün siz müxtəlif bacarıqları inkişaf etdirməlisiniz və buna yalnız təcrübə və məşq yolu ilə nail olmaq olar.



öyrənməyə başladım. İlk vaxtlarda oyunlarda mən şahmat yoldaşlarıma məğlub olurdum. Ancaq buna baxmayaraq, şahmata həvəsim azalmırdı. Əksinə, daha da mübarizə aparıb özüməndən güclülərə qalib gəlməyə çalışırdım. Bəli, güclü idmançı olmaq üçün öz üzərində həmişə həvəslə işləməlisən. Ən böyük arzumu dünya üzrə tanınmış güclü şahmatçı olmaq, şahmat tacını ölkəmizə gətirməkdir.

- Vüqar Həşimov, Şəhriyar Məmmədov, Teymur Rəcəbov kimi şahmatçıların vətəninə 14 yaşlı çempionun olmağı qürurvericidir. Aydın Süleymanlı şahmatda özünə kumir də seçib...

- Mənim şahmatda kumirim norveçli Maqnuş Karlsen və Şəhriyar Məmmədovdur. Onların oyunlarına çox baxıram və bəyənirəm. Karlsenlə hələ üz-üzə gəlməmişəm. Məmmədovla isə turnirlərin birində uduzmuşam. Oyun stilim də məhz onlara daha çox yaxındır. Yəni, qarışıq vəziyyətlər almaq və elə vəziyyətdən müvəffəqiyyətlə sıyrılmaq.

- Son zamanlar karyeranızda möhtəşəm yüksəliş dövrünü

“Dünyada bu qələbə sensasiya olaraq qarşılandı”

Aydının atası Elşən Süleymanlı:

- Aydın hələ 4 yaş olanda onda fitri istedadı hiss etmişdik. Hər şeyi çox tez qavrayırdı, çox güclü məntiqi vardı. 5 yaş olanda beynində ikirəqəmli ədədləri vurmağı öyrənmişdi. Adını daşdığı ata babası fizika-riyaziyyat elmləri doktoru olub. Ana babası isə hazırda Azərbaycan Texniki Universitetində tətbiqi-riyaziyyat kafedrasında dosent işləyir. Hər halda, Aydın da olan istedad gəndən keçmədir. Bağçada olarkən şahmat dərslərində fəal iştirak edir və orada keçirilən yarışda qalibyyət qazanırdı. Evə gələndə bizdən ona şahmat taxtası almağımızı xahiş edirdi. Və həmin gündən yatanda da şahmatı balıqının altına qoyub yatırdı. Öz-özünə oynamağa başlayırdı. Biz onda bu həvəsi görüb dərnəyə yazdırdıq. Sonra Aydının uğurları və şahmatda ilk qələbələrini başlayır. İlk öncə dərəcə yarışlarına qatılır. 6 yaş olanda artıq o, birinci dərəcəli şahmatçı idi.

“Aeroflot open 2020” turniri dünyanın ən mötəbər yarışlarından biridir. 18 ildir keçirilir. Dünyanın ən güclü qrossmeysterləri, beynəlxalq ustaları bu yarışa qatılır. Aydın ilk azərbaycanlıdır ki, bu yarışın qalibi olub. Həm də ən kiçik yaşlı və aşağı reytingli şahmatçı olaraq. Bütün dünyada bu qalibyyəti sensasiya olaraq qarşılandı. Biz onun orada növbəti qrossmeyster balı yığacağına əmin idik. Ancaq yarış udmasına heç inana bilmirdik. Baxmayaraq ki, yarış öncəsi Aydın çox güclü məşq prosesində keçmişdi və özünü formada hiss edirdi. Biz Aydınla həmişə inanmışıq və güvənmişik. O, çox dərin zəkası və geniş dünyagörüşü olan uşaqdır. Aydın da həmişə özgüvən olub. Çox möhkəm xarakteri var. Ona görə də istənilən yarışda nə qədər güclü rəqib olursa-olsun onun üçün fərqi yoxdur. Məhz bu xarakterinə görə də o, bütün məqsədlərinə çatır. Onun həm də çox gözəl musiqi duyumu var.

“Aydın bütün ümidlərimizi doğruldacaq”

Aydının uğurları haqqında şahmat müəllimi Xəliq Atababayev və beynəlxalq qrossmeyster Fərid Abbasovun da fikirlərini öyrəndik:

- Xəliq müəllim, Aydını digər idmançılardan fərqləndirən nədir?

- Aydın digər idmançılardan fərqi daha çox elmi və şahmata olan həvəsinin çox olmasıdır. Onun oyun səviyyəsi və ağıllı şəkildə düşünərək addım atmağı digər idmançılara nisbətən daha çoxdur. O, digərlərindən daha istedadlı olması ilə də fərqlənir. Əgər idmançı kifayət qədər uğur əldə etdikdən sonra arxayınlaşmağa məruz qalrsa, onun gələcəyi haqqında rəy vermək çətin olur. İdmançının gələcək uğurları onun öz üzərində daha çox çalışması və məqsədinə çatmaq üçün mübarizə aparmasından asılıdır. İdmançı əgər məşqlərə gün ərzində 3 saat vaxt ayırırsa, kifayət qədər uğur

qazandıqdan sonra 6 saat vaxt ayrılmalıdır. Bu şəkildə davam etməyə, gələcəkdə onun üçün qabağa getmək çox çətin olacaq. Mən inanıram ki, Aydın bütün ümidlərimizi və arzularımızı doğruldacaq.

- Fərid müəllim, Aydın haqqında hansı fikirdəsiniz?

- Ümid edirəm ki, Aydın qazandıqdan sonra stimullaşdırılacaq ki, gələcəkdə də o, daha böyük yaş qruplarında çempion olub, ölkəmizə medallar gətirib bizi sevindirəcək və dünyada kişilər arasında tanınmış şahmatçı olacaq. Hər bir müəllim kimi mən də yetirməmin uğurlarını öz uğurum kimi qiymətləndirirəm. Aydın həm də dərslər əlacısıdır. Bakıdakı 249 nömrəli tam orta məktəbdə bütün müəllimləri onun nümunəvi və yaxşı oxuyan şagird olmasından danışırlar. Tarix, coğrafiya, riyaziyyat və ingilis dili fənlərini çox sevir.



Tanıtm:

Aydın Süleymanlı 2005-ci ildə Bakıda ziyalı ailəsində anadan olub. Altı yaşından şahmatla məşğul olur. 249 nömrəli tam orta məktəbin IX sinif şagirdidir. Yeniyyətələr arasında ikiqat Avropa çempionudur. 2013-cü ildə Monteneqronun Budva şəhərində keçirilmiş qitə birinciliyində 8 yaşlı şahmatçılar arasında birinci olub. Həmin ilin dekabrında şahmat üzrə dünya çempionatında eyni yaş kateqoriyasında üçüncü yeri tutub. 2014-cü ilin noyabrında 10 yaşlı şahmatçılar arasında blits və rapid növləri üzrə Avropa çempionatında hər iki yarışın qalibi olub. İstedadlı şahmatçımız 2017-ci ildə Rumıniyanın Mamaya şəhərində 12 yaşlı oğlanlar arasında Avropa çempionatında da qalib gəlib. Eyni zamanda ötən il Hindistanın Mumbay şəhərində keçirilən şahmat üzrə dünya çempionatında 14 yaşlılar arasında dünya çempionu olub.

Yaddaş müasir şahmatın böyük bir aspektidir. Yaradıcılıq və məntiq vacibdir. Rəqibə qalib gəlmək üçün çətin yaradıcı ideyalar barədə düşünmək lazımdır, lakin şahmat həmçinin pragmatik və praktik olmağı tələb edir. Uzun və çətin üsulları axtararaq yerinə yetirməklə asan üsulları unutmamaq vacibdir. Məntiqlə fikirləşin və siz uğurlu gedişlər etməyin yolunu tapa bilərsiniz. Heç kimin təzyiqi altına düşməyin, özlərinə inansınlar və məqsədlərinə çatınsınlar.

- Aydın Süleymanlı sonda şahmatın ölkəmizdə yüksək səviyyədə inkişafından danışaraq bu işdə əməyi olanlara təşəkkürünü bildirdi.

- Şahmatın yüksək inkişafına və bu sahəyə göstərilən böyük diqqət

və qayğıya görə ölkə başçısı cənab İlham Əliyevə öz minnətdarlığını bildirirəm. İdmanın şahmat növünü sevən bir yeniyyətə kimi onu deyə bilərik ki, bu gün dövlətimiz tərəfindən biz idmançılar üçün hər cür şərait yaradılıb. Ölkəmizdə uşaq və gənclərlə iş bu gün möhkəm zəmin əsasında qurulur. Gənclərin asudə vaxtlarını maraqlı və səmərəli keçirmələri, pis vərdəşlərdən uzaq olmaları üçün bu, olduqca vacibdir. Bu idman növü ilə məşğul olmağa başlandısa, ciddi olmaq lazımdır. Müəllimlərin tapşırıqlarına əməl edir və şahmat dərslərinə ciddi yanaşıram. Bütün uğurlarıma görə müəllimlərimə minnətdaram. Hər bir işdə ağıl və səbr ilə hərəkət etmək lazımdır. Söz verirdim ki, bundan sonra da böyük arenalarda ölkəmizi layiqli təmsil edəcəyəm.